

Werken met atlasdata: heeft verstoring door verkeer effecten op populatieniveau?

Dat broedvogels worden verstoord door wegverkeer, is al geruime tijd bekend. Onderzoek van Alterra (o.a. Reijnen et al. 1995, Journal of Applied Ecology 32: 187-202)

maakte duidelijk dat vogels langs drukke snelwegen in relatief lage dichtheden broeden en een gering broedsucces kennen. De verstoring is tot op vele honderden meters merkbaar.

Het geluidsniveau rond de wegen lijkt een goede maat te zijn voor de mate waarin verstoringseffecten optreden. Zijn er ook op landelijk niveau effecten te verwachten van het almaar uitdijen de en drukker wordende wegennet? Een eerste indruk werd mogelijk gemaakt door ondersteuning van de Dienst Weg- en Waterbouwkunde van Rijkswaterstaat. Hierdoor werd SOVON in staat gesteld om gegevens van de broed-vogelatlassen in 1973-77 en 1998-2000 te vergelijken.

Wanneer de veranderingen in verspreiding van broedvogels op atlasblok-niveau (veranderingskaarten) worden vergeleken met de toename van de verkeersinvloed sinds 1975, is het beeld nogal negatief. Bij ruim een kwart van

de 100 onderzochte soorten zijn de veranderingen in atlasblokken waar de verkeersinvloed sterk is toegenomen negatiever dan gemiddeld. Wanneer de gegevens in meer detail worden bekeken (onderzochte kilometerhokken) is zelfs bij ruim de helft van 69 onderzochte soorten een negatief effect vast te stellen: in kilometerhokken met een grote verkeersinvloed ontbreken deze soorten opvallend vaak. Dit wordt bevestigd door toevoeging van data uit andere SOVON-bestanden: van 125 onderzochte soorten tonen er dan 66 een negatief beeld, ongeacht om welke biotooptypen of soortgroepen het gaat (zie grafiek). Voor zover er positieve effecten vastgesteld zijn, is dit deels niet reëel; dit wordt veroorzaakt doordat niet voor alle kleine aan wegen gerelateerde landschapsveranderingen kon worden gecorrigeerd. De resultaten van het onderzoek zijn vermoedelijk ook relevant voor andere westerse landen met een dicht wegennetwerk. Gezien de buitenlandse belangstelling zal op verschillende wijze worden getracht om de resultaten beschikbaar te maken voor een (inter)nationaal publiek.

Pestvogels: ze waren laat deze winter

Het leek er niet erg meer van te komen: een pestvogelinflux. Slechts een handvol was er gezien in november en december 2002. In januari werd het toch duidelijk dat er een influx op gang kwam. Gedreven door voedseltekorten in het hoge noorden, doken in ons land op steeds meer plaatsen Pestvogels op. Eerst voornamelijk in de noordelijke provincies, later ook in het midden en zuiden des lands. De meeste groepen bestonden uit enkele vogels, zelden ging het om meer dan 15 exemplaren.

De grootste groep, van meer dan 80 Pestvogels bevond zich begin februari in Zeist-West. Ruw geschat zullen er zo'n 300 à 400 vogels gezien zijn. Daarmee wordt de omvangrijke influx in 1995/96, toen er landelijk naar schatting 8000 vogels bij betrokken waren, bij lange na niet gehaald.

Enige feiten over verkeer op hoofdwegen

In 1975 (de vorige atlasperiode) bedroeg de dichtheid aan hoofdwegen in Nederland 0,21 km per km², in 2000 was dat 0,24 km/km², dat komt neer op zo'n 3000-4000 km.

De jaarlijkse toename van de verkeersintensiteit is afhankelijk van het niveau in 1975. Op de destijds al zeer drukke wegen (>100.000 voertuigen per etmaal in 1975) bedroeg de jaarlijkse groei 5%; de verkeersintensiteit is er nu meer dan verdubbeld.

Op de destijds minder drukke wegen (10.000 voertuigen per etmaal) bedroeg de jaarlijkse groei 1%, wat in totaal resulteerde in een toename met 25%.

De toename in de door verkeer sterk beïnvloede zones is sinds 1975 zeer sterk toegenomen, van 100.000 ha naar meer dan 500.000 ha (zie kaartje).

overzicht per taxonomische groep

